

YABANCI DİL ÖĞRETMEN YETİŞTİRME SÜRECİNDE KÜLTÜRLERARASILIK

İrem KIZILASLAN*

Özet

Kültürlerarası iletişimin kaçınılmaz olduğu global bir köye dönen dünyamızda, yabancı dil öğretiminin önemli hedeflerinden biri, kültürlerarası iletişimsel yeterlilik becerisinin geliştirilmesi olmuştur. Pek çok ülke bu amaçla yabancı dil öğretmen yetiştirme programlarına kültürlerarasılık boyutunu dahil etmiştir. Bu çalışmada, öncelikle yabancı dil eğitiminde kültürlerarası iletişimsel yeterliliğin önemi ve öğretmenin rolü tartışılmaktadır. Sonrasında, Avrupa ülkelerinde yabancı dil öğretmeni yetiştiren bazı kurumların bu yöndeki uygulamalarından örnekler verilerek, Türkiye özelinde bir durum değerlendirmesi yapılmıştır. Sonuç bölümünde ise görülen bazı eksikliklerin giderilebilmesi için çözüm önerileri sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Yabancı dil öğretimi, kültürlerarası iletişimsel yeterlilik, öğretmen yetiştirme

Giriş

Küreselleşme sürecinin hızlı bir şekilde yaşandığı ve çok uzak sayılan mesafelerin bile yakınlaştığı günümüz dünyasında, etkili bir iletişim için bir yabancı dil özellikle İngilizce bilmek bir gereklilik hâline gelmiştir. Önceleri daha çok dilbilgisine dayalı olarak yapılan yabancı dil eğitimi, 21. yüzyılın değişen şartları içerisinde yetersiz kalmaktadır. Bugün toplumlararası iletişimin doğru ve etkin bir biçimde sağlanabilmesi için, dilbilgisel doğruluktan çok kültürel yöne odaklanan ve kültürlerarası farklılıklara hoşgörü ile bakabilen yabancı dil konuşucularına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu gelişmelere paralel olarak, günümüz yabancı dil eğitimde 'kültürel farkındalık' ve 'kültürlerarası iletişimsel yeterlilik' gibi kavramlar ön plana çıkmaktadır.

Yabancı dil öğretimi ve kültürlerarası iletişimsel yeterlilik

Yabancı dil öğretiminde kültürün özellikle kültürlerarası iletişimin önemi üzerine yapılan araştırmalar, öğrencinin öğrendiği dilin kültürünü kavrayarak kültürlerarası iletişimsel becerisini geliştirmesine yardımcı olmayı hedeflemektedir. Gökmen'e (2005) göre kültürlerarası iletişimsel yeterlilik, "başka dilsel kültüre sahip insanlarla, onların dilinde etkili ve uygun bir biçimde iletişim kurma becerisidir" (s.70). Kültürlerarası yaklaşıma dayalı dil öğretiminin ana bileşeni her ne kadar hedef kültür olarak düşünülse de, "tam anlamıyla yapılacak dil öğretiminde öğrencinin öncelikle kendi kültüründe yetkin ve farklı kültürleri algılayabilecek bir kapasiteye sahip olması beklenmektedir"(Altundağ, 2007, 34).

* Dokuz Eylül Üniversitesi, Buca Eğitim Fakültesi, Yabancı Diller Bölümü, İngiliz Dili Eğitimi Anabilim Dalı, Öğretim Görevlisi

Günümüz toplumunda kültürlerarası yeterlilik, Risager (2000)'in ifade ettiği gibi, hedef kültür / kaynak kültür ikilisinden çok daha karmaşık kültürel düzeyleri içine alan ve öğrencinin farklı bir dünya görüşünü kendi dünya görüşüne göre değerlendirip kavramasını gerektiren aktif bir süreçtir. Sürekli bir değişimi içeren kültürlerarası öğrenme sürecine dahil olan birey, House'a göre (2007), hem ait olduğu kültür hem de yeni tanıştığı kültürü bilen ve bu ikisi arasında kendine özgü bir 'üçüncü yol' yaratabilen kişidir. Benzer şekilde Güvenç (1991), kültürleşme olarak adlandırdığı bu süreci şu şekilde açıklıyor:

Aynı ölçüde ya da aynı toplumlarda, birbirinden az çok farklı görünen değişik kültürlerle yetişmiş, eğitilmiş birey ve grupların birbiriyle kültürel etkileşime girmesi, belli bir kültür alışverişi sonunda, karşılıklı olarak birbirinden etkilenip değişikliğe uğrayıp, çoğu zaman, üçüncü ve yepyeni bir kültür bileşiminin ortaya çıkmasına "kültürleşme" deniyor (s.287).

Bu bağlamda yabancı dil öğretiminin asıl hedefi, öğrendiği dilde sadece dilsel yetkinliğe sahip bireyler yetiştirmekten çok, kendi kültürü ile diğer kültürler arasındaki ilişkiyi görebilen, kendinden farklı olana yani 'ötekine' ilgi gösteren ve sorgulayan kendini sosyal ve kültürel olarak gerçekleştirmiş uluslararası konuşucular (inter-cultural speakers) yetiştirmek olmalıdır.

Yabancı bir dil edinmenin, ana dilimizdeki kavramların, anlatımların karşılığını o dilde bulup kullanma olmadığını belirten Ozil (1991) şöyle devam etmektedir:

Çeşitli toplumların dünyaya bakış açılarına, düşünme ve değer sistemlerine açılan bir kapıdır yabancı dil. . . Yabancı bir dil ya da diller, bize bu dillerin dünyayı algılama biçimlerini ve değer sistemlerini tanıttığından, hem o dillerin kültürleriyle donanmış kişilerle her alanda daha iyi iletişim kurabilmemizi sağlıyor, hem de kendi düşüncemizi geliştiriyor, çevremizi genişletiyor, bunun da ötesinde kültürler arasında değişik ve aynı olan yanlar kendi varlığımızın, kendi benliğimizin bilincine daha iyi varmamıza ve kendi konumumuzu daha iyi belirlememize yardımcı oluyor (s.96).

Gerçekten de, kültürlerarası öğrenme sürecinin asıl çıkış noktası kendi kültürümüz, yani kendi geçmişimiz ve deneyimimizdir. Diğer bir deyişle, kültürlerarası öğrenme, Kaikkonen'in (1997) belirttiği gibi, bireyin kendi kültürü tarafından belirlenen dünyaya bakış açısının zamanla çok kültürlü bir boyut kazanarak genişlediği ve onun kendi dil ve kültürüne ait özelliklerin daha iyi farkına vardığı bir süreçtir.

Bireyin kültürlerarasılık sürecinin önemli bir parçası olan kimlik deneyimi dışındaki kültürlerarası ilkelerden bazıları şunlardır:

- Ötekine açıklık yani ötekiyle diyalog içinde olma
- Güven ve farklılığa etkin saygı
- Etkin hoşgörü
- Değişimi kabul etme ve hoş karşılama (Gillart vd., 2000, 32-36).

Oldukça derin süreçlerin yaşanmasını gerektiren kültürlerarası yeterliliğin Byram'a (2000) göre beş boyutu bulunmaktadır: Diğer kültüre duyulan merak ve

açıklığı içeren tutum ve davranışlar, toplumsal ve bireysel etkileşim süreçleri hakkında sahip olunan bilgi, farklı kültürler arasındaki ilişkileri yorumlama becerisi, farklı kültürler arasında rahatça hareket edebilme ve eleştirel düşünme becerileri.

Kültürlerarası yeterliğin pek çok yönünü tanımlayan Byram'ın bu çok bilinen modelinden anlaşıldığı üzere, günümüzde yabancı dil öğretimi geleneksel yaklaşımlardan uzaklaşarak, kültürlerarası boyutu da içine alan çok daha kapsamlı bir çalışma alanı hâline gelmiştir.

Öğretmenin rolü ve önemi

Kültürlerarası bir bakış açısıyla yapılması beklenen yabancı dil öğretimi, öğretmenlerin sorumluluklarını arttırmakta ve onların bu alanda yeterli bilgi, beceri ve tutumları geliştirmelerini gerekli kılmaktadır. Öğrencilerini kültürlerarası iletişimin olağan ayrıntılarına hazırlamak durumunda olan dil öğretmenlerinin kültürlerarasılık becerisini geliştirmeye yönelik bir eğitim almaları zorunludur.

Willems'e (2002) göre yabancı dil öğretmenlerinin sahip olmaları gereken kültürlerarasılık becerisi üç boyutludur. Bunlar: kültürel etmenler hakkında bilgi, kültürel kimliğin bileşenlerini kavrama becerisi, kültürel farklılıklara açık olma ve uzlaşma becerisi. Aslında öğretmenin kendini bu yönde geliştirmesi ve öğrettiği yabancı dil ile ilişkili kültür(ler) ve kendi kültürü hakkında yeterli bilgiye sahip olması ciddi önem taşır. Çünkü öğretmen, farklı ve benzer noktalar üzerinde yoğunlaşarak hedef kültür(ler) ile kaynak kültür arasında bir köprü rolü oynamakta ve öğrencilerinin zihinlerinde var olabilecek bir takım ön yargıların kırılmasında kilit görev yapmaktadır. (Sercu, 2006, 57; Garrido & Alvarez, 2006, 169).

Tüm bunlara ek olarak, kültürlerarası yeterliliğin dil öğretimindeki yeri ve önemini kavramış bir öğretmenin, kullandığı öğretim materyallerinin ne ölçüde bu amaca hizmet ettiğini değerlendirebilecek ve gerektiğinde hiç çekinmeden değişiklikler yapabilecek güce ve bilgiye sahip olması beklenmektedir.

Risager (2000) öğretmenin kültürlerarası yeterlilik kazanımında duygusal (affective) yönü ön plana çıkarmaktadır. Bu nitelik, bireyin dünyaya ve diğer insanlara duyduğu güven, kendine saygısı ve kendini nasıl algıladığı ile bağlantılıdır ve soru sormak, ötekine açık olmak ve asılsız varsayımları reddedebilmek için gereken en önemli ön koşuldur. Ancak bu deneyim görüldüğü kadar kolay değildir, öğretmeni zorlar ve yaratıcılık gerektirir. Böyle bir kültürlerarası duyarlılığa –Ötekine-doğru olan süreç kendimize dokunmamızı, kendimizi değiştirmemizi gerekli kılar. Bu anlayışta öteki, bireyin kendini keşfetmesi için kaçınılmaz olur (Gillart vd., 2000, 35).

Öyleyse, kültürlerarası iletişimsel yeterliliğin sağlanmasında temel etmenin bizi biz yapan özellikler olduğu söylenebilir. Başka bir ifadeyle, bir öğretmen olarak kültürlerarası iletişimde başarıya ulaşmak, izlenen yöntem ya da yaklaşımdan çok bir birey olarak kendini gerçekleştirmek ve sınıf içinde kurulan insanlı ilişkilerle ilintilidir.

Sowden (2007), kişisel gelişim ve kendini gerçekleştirmeyi kültürlerarasılık sürecinin yapı taşlarından biri olarak görür. Şüphesiz, böyle bir gelişim bu ağır ve karmaşık süreçle baş etmemizi sağlar. Çünkü dünyayı, insan ilişkilerini ve en önemlisi kendimizi ne kadar iyi anlarsak, iletişim kurmak ve kendimizi başkalarının yeri-

ne koymak o kadar kolay olur. Sowden bu gerçeği şu basit tümcelerle ifade eder: "Eğer sınıfta ne yaptığım temelde benim bir birey olarak kim olduğuma bağlı ise, o zaman ben daha iyi bir öğretmen olmak için kendimi mümkün olduğu kadar çok geliştirmeliyim". Bu durumda cevaplanması gereken can alıcı sorular, söz konusu kişisel gelişimin nasıl sağlanacağı ve başarının temel formüllerinin öğretmenlere nasıl verileceği ile ilgilidir.

Dünyada ve Türkiye'deki öğretmen yetiştirme programlarına kısa bir bakış

Dünyada ve Türkiye'de bu görüşlerin zaman kaybetmeden yaşama geçirilebilmesi için yabancı dil öğretmen yetiştirme programlarında bazı değişikliklerin yapılması kaçınılmazdır. Kültürlerarası yeterliliğe sahip olması beklenen öğretmenlerin, başkalarınca belirlenen izlemleri benimsemek yerine, öğrencilerinin gerçekte neye ihtiyaç duyduğunu tahmin edebilen ve bu ihtiyaçlar doğrultusunda kendi yolunu belirleyen gerçek profesyoneller olarak yetiştirilmeleri önemlidir (Willems, 2002, 13). Yabancı dil öğretmenlerinin, kültürlerarası etkileşim sürecine dahil olabilmek için ele almak zorunda oldukları eğitimsel, teknik, ahlaki ve psiko-sosyal roller ve bu rollerin getirdiği sorumluluklarla baş edebilmeleri büyük ölçüde aldıkları eğitim ve sağladıkları profesyonel gelişime bağlıdır.

Bugün dünya geneline bakıldığında, özellikle Avrupa ülkelerindeki yabancı dil öğretmen yetiştirme uygulamalarının, iş dünyasının beklentilerine uygun ve küresel değişimlere paralel bir yol izlediği görülmektedir. Avrupa Komisyonunun 2004 tarihli raporunda, bazı Avrupa ülkelerinde kültürlerarasılık ilkelerini ön planda tutan öğretmen yetiştirme süreçlerindeki uygulamalara yer verilmiştir. Bu çalışmada, raporda yer alan bazı Avrupa ülkelerindeki uygulamalar sadece örnek oluşturmak amacıyla sunulacaktır.

Örnek 1: Pedagoji Akademisi – Avusturya

Pedagoji Akademisi, ilk ve ortaöğretim Fransızca, İtalyanca ve ağırlıklı İngilizce öğretmeni yetiştiren bir kurumdur. Akademinin temel amaçlarından biri, öğretmen adaylarına öğrendikleri dil ve ilgili kültür(ler) hakkında kapsamlı bir deneyim kazandırmaktır. Bu amaçla, hem öğrencilerin hem de akademik personelin yararlanabildiği üç farklı karşılıklı değişim programı uygulanmaktadır. Öğretmen adaylarının yüzde onu Erasmus programından yararlanmakta ve her dönem seçilmiş on eğitimci yurt dışında düzenlenen beceri geliştirme kurslarına katılmaktadır. Ayrıca, Comenius projesi ve Avrupa Öğretmen Hareketliliği (Mobile European Teacher) programı kapsamında, öğrencilere yurt dışında ilgili bir kurumda iki hafta eğitim görme imkanı sunulmaktadır.

Örnek 2: Bremen Üniversitesi - Almanya

Bremen Üniversitesi, İngiliz ve Amerikan Çalışmaları Bölümü kapsamında ortaöğretim yabancı dil öğretmeni yetiştirmektedir. Karşılaştırmalı kültür çalışmaları, kültürlerarası becerilerin gelişimine yönelik ayrı bir program, kültürel farkındalık ve müfredat dışı kültürel faaliyetler üniversitenin öğretmen yetiştirme politikasının temelini oluşturmaktadır. Yabancı dil öğretmen adaylarının bir süreliğine yurt dışında bulunmaları eğitimlerinin zorunlu bir parçasıdır.

Örnek 3: Oslo Üniversitesi – Norveç

Oslo Üniversitesi Eğitim Fakültesinin Öğretmen Yetiştirme ve Okul Gelişimi Bölümü, Avrupa ülkeleri yüksek öğretim kurumları arasında işbirliğinin artırılmasına yönelik Bolonya Süreci hedefleri doğrultusunda eğitim vermektedir. Öğretmen yetiştirme programlarında kültürel farkındalık ve kültürlerarası iletişimsel yeterlilik kazandırmaya yönelik dersler bulunmaktadır. Üniversitede yer alan intermedya merkezi, öğrenciler ve akademik personelin yurt dışındaki ilgili kurumlarla çok rahat iletişim kurmalarını sağlamaktadır. Kardeş üniversitelere yapılan ziyaretlere ek olarak, öğretmen adayları yazışmalar, kurumlar arası bir etkileşim forumu, elektronik posta ya da video konferans sistemi ile kültürlerarası iletişim kurma imkanına sahiptirler.

Örnek 4: St. Martin Koleji – İngiltere

St. Martin Koleji, ilk ve orta öğretim düzeyinde Fransızca, Almanca, İtalyanca ve İspanyolca öğretmeni yetiştiren ve öğretmen adaylarına sunduğu farklı deneyimler ve yenilikçi yaklaşımlardan dolayı tercih edilen bir kurumdur. Öğrenciler, kardeş üniversiteler aracılığıyla yurt dışında dört ay süreyle kalabilmekte ve gitmeden önce orada geçirecekleri zamanı daha verimli geçirebilmeleri için bir ön eğitim almaktadırlar.

St. Martin Koleji, öğrencilerinin yurt dışındaki eğitimlerinde yeterli ilerlemenin sağlanması için, kardeş üniversitelerle sürekli bağlantı içinde bulunmaktadır.

Türkiye özelinde durum

Çağımızın küreselleşen dünya düzeninde Avrupa ile bütünleşme sürecini yaşayan Türkiye’de yabancı dil öğretmenliği popüler bir meslek olmuş, üniversitelerin yabancı dil öğretmenliği bölümleri yüksek puanlarla öğrenci kabul eder olmuşlardır (Aydoğan&Çilsal, 2007, 180). Çağın koşullarının bir sonucu olarak, Türkiye’deki yabancı dil öğretiminde, Atay’ın (2005) vurguladığı gibi, ‘kültürlerarası öğrenme’ ve ‘kültürlerarası anlama’ gibi kavramlar telaffuz edilmeye başlanmış ve bu konuda sınırlı sayıda da olsa bazı araştırmalar yapılmıştır.

Kültürlerarası yeterlilik günümüzde yabancı dil öğretiminin önemli bileşenlerinden biri hâline gelmiş olsa da, Türkiye’de yabancı dil eğitiminin hâlâ ağırlıklı olarak dilbilgisel yöne odaklandığını görmekteyiz. Bu durum kaçınılmaz olarak yabancı dil öğretmen yetiştirme programlarına da yansımaktadır. Bu programlarda önerilen dersler içerisinde dil öğretiminde kültürlerarasılık olgusunun önemini işleyen ya da kültürlerarası iletişimsel becerinin kazanılmasına yönelik bir takım alıştırmalar, oyunlar ve tartışma konularına yer veren dersler bulunmamaktadır.

Son dönemde, eğitim fakültelerinde uygulanan öğretmen yetiştirme programlarının, çağımızın gerektirdiği bilgi ve becerilere sahip öğretmenler yetiştirmedeki yeterlilikleri tartışılmaya başlanmış ve programlarla ilgili sorunları çözümlenmeye yönelik bazı değişiklikler yapılmıştır. Yenilenen öğretmen yetiştirme programları 2006-2007 akademik yılından itibaren uygulamaya girmiştir (YÖK, Öğretmen Yetiştirme). Güncellenen programların en önemli özelliklerinden birisi, genel kültür derslerinin oranlarının artırılmasıdır. Bu değişikliğin amacı, üniversite düzeyinde yetiştirilen öğretmen adayına aydın bir kişide bulunması gereken entelektüel donanımı kazandırmaktır. Bu amaçla konulan genel kültür derslerinden biri de *Etkili*

İletişim dersidir. Ancak dersin içeriği daha çok öğrenci, öğretmen ve veli iletişimde dikkat edilmesi gereken hususlarla ilgili olup yabancı dil öğretmenlerinin hedef dilde dünyayla sağlıklı bir iletişim kurmasını sağlayacak olan kültürel etmenleri kapsamaktadır

İngilizce Öğretmenliği lisans programlarındaki alan bilgisi derslerinin içerikleri incelendiğinde, bu çalışmada örnek olarak verilen bazı Avrupa üniversitelerindeki uygulamaların aksine, öğretmen adaylarına kültürel ve kültürlerarası değerler farkındalığı ve kültürlerarası iletişim becerileri kazandırmak amacıyla konulan özel bir ders veya faaliyetin olmadığı görülmektedir. Söz konusu programdaki alan derslerinden sadece ikisinin içeriğinde kültürlerarası etkileşimin önemi vurgulanmaktadır:

İngilizce Öğretiminde Yaklaşımlar II: İngiliz Dili Öğretiminde farklı öğrenci ihtiyacına uygun yaklaşımlar, güncel uygulamalar, dil öğretiminde kültürün önemi, teknolojinin kullanımı, gelişen dünyada iletişimin yeri ve kültürlerarası etkileşim.

Edebiyat ve Dil Öğretimi I-II: Edebiyat ve dil öğretiminin kuram ve uygulama boyutunda bütünlenmesi, kültür öğretimi yöntemlerinin kısa öykü ve roman kullanımı yoluyla incelenmesi, karşılaştırmalı ve karşıtsal açıdan ana ve erek dil ve kültüründeki nesne ve ürünler, atasözleri ve deyimler, kalıplaşmış ifadeler, toplumsal yapılar, roller ve ilişkiler, gelenekler, görenekler, adetler, inançlar, değerler, yasaklar ve tabular vb.

Özellikle *Edebiyat ve Dil Öğretimi* ders içeriği, kültür hakkında en iyi bilinen modellerden biri olan buzdağı modeline göre, suyun üzerinde kalan çok küçük bir bölümü yansıtmaktadır. Bir buzdağına benzetilen kültürün de görünür kısımları vardır: Dil, yemek, müzik, edebiyat, mutfak akla gelen ilk yönlerdir. Ancak asıl zor olan, normallik söylemi, güzellik anlayışı, çocuk yetiştirmeyi etkileyen düşünceler, temizlik anlayışı, ergenlik söylemleri, beden dili ve yüz ifadeleri gibi pek çok önemli kavramı içinde tutan görünür olmayan kitlenin farkına varmaktır. Anlaşıldığı üzere, programda yer alan bu ders hedef kültürün sadece görünür kısımlarını vurgulamakta, ancak bu kısımların dayandığı temellere değinmemektedir (Gillart vd., 2000, 18-20; Lázár, 2007, 7).

Şurası çok açıktır ki, Türkiye’de uygulanan yabancı dil öğretmen programlarında kültür ögesi yeterince yer bulamamaktadır. Ozil’in (1999) bu konudaki değerlendirmesi, ne yazık ki, aradan geçen dokuz yıla karşın hâlâ gerçekliğini korumaktadır: “Türkiye’deki sistem içerisinde yetişen öğretmenlerin bir kısmı öğrencilik yıllarında gördüğü öğretim modelinin aynısını kendi öğrencilerine uygulamakta ve kültür ögesini göz ardı etmektedir”.

Sonuç ve Öneriler

Kabul etmek gerekir ki, kültürlerarası iletişimsel yeterliliğin kazanılması bazı köklü değişimler içereceğinden hem dil öğretmenleri hem de öğrenciler için zorlayıcı bir süreçtir. Ancak bu deneyim, aynı zamanda bireyin yaşam tarzını daha anlamlı kılmak ve kimliğini zenginleştirmek açısından çok değerli bir kazanımdır. Günümüz eğitim ihtiyaçlarına cevap verebilecek çağdaş bir öğretmen rehberliğinde gerçekleşen yabancı dil öğretimi, farklı dünya görüşlerine kapı açtığından, belki de “hayal edile-

bilecek en değerli zihinsel faaliyetlerden birisidir” (Willems, 2002, 19).

21.yüzyıl yabancı dil öğretmeninden beklenen, kültürlerarası iletişimin tüm katmanlarını içselleştirerek, öğrencilerini farklı düşünce yolculuklarına çıkarabilmesidir. Bu bilincin yaşama geçirilmesi ve desteklenmesi için bazı öneriler ortaya konulabilir:

- Kültürlerarası ya da sosyo-kültürel pedagojinin yabancı dil öğretmen yetiştirme programlarına dâhil edilmesi atılması gereken ilk adımdır. Kültür ve kültür çalışmalarının yabancı dil öğretmen yetiştirme sürecinin ayrılmaz parçası olması bir zorunluluktur (Atay, 2005, 233; Doğançay-Aktuna, 2005, 99; Lázár, 2003, 35; Willems, 2002, 13).

- Kültürlerarası öğrenme sürecinin ana ilkelerinden biri olan kendi kültürünün tanıma, öğretmen yetiştirme programlarının temel taşlarından biri olmalıdır. Diğerlerini anlayabilmekten önce, kendini ve kendi kültürünün anlayış, inanç, ahlaki ilke ve değer mekanizmalarını bilen öğretmenler yetiştirmek önemlidir. Bu nedenle, “küresel uyum” (global appropriacy) ve “yerel sahiplenme” (local appropriation) anlayışı Türkiye’de yabancı dil öğretmen yetiştirme sürecinin merkezinde yer almalıdır (Kramsch& Sullivan, 1996, 199; Gillart vd, 2000, 31).

- Dikkat edilmesi gereken bir başka konu, öğretim materyallerinin kültürel içeriğidir. Kullanılan öğretim materyallerinin hem ulusal hem de uluslararası bağlamlara yer vermesi önemlidir (Alptekin, 2002, 63). Bu bağlamda, öğretmen adayı, ileride kendi sınıfında kullanacağı öğretim materyallerinin kültürel içeriğini değerlendirebilecek donanımına sahip olmalıdır. İngilizce Öğretmenliği Lisans Programı VII. yarıyıl *Yabancı Dil Öğretiminde Materyal İnceleme ve Geliştirme* dersinin içeriği, kültürlerarasılık boyutunu kapsayacak şekilde geliştirilebilir.

- Eğitim fakülteleri yabancı dil bölümlerindeki akademik personel ve öğrencilere daha fazla yurt dışı deneyim fırsatı sunulmalıdır. Hâlen uygulanmakta olan Erasmus vb. Avrupa Birliği programlarından daha fazla öğrencinin yararlanması, 21. yüzyıl toplumunun ihtiyaçları doğrultusunda öğretmen yetiştirmek açısından önemlidir.

- Son olarak, öğretmen adaylarının uzun süreler yurt dışında kalmasını sağlamak ülkemiz şartlarında masraflı olabileceğinden, Türkiye’deki öğretmen yetiştiren kurumların yurt dışındaki ilgili kurumlarla internet aracılığıyla bağlantılarını kolaylaştırabilecek bir intermedya merkezi, kültürlerarası iletişimin sağlanması açısından çok yararlı olacaktır.

Kaynakça

- ALPTEKİN, Cem (2002). "Towards intercultural communicative competence in ELT", **ELT Journal**, Vol. 56(1), pp.57-64.
- ALTUNDAĞ, Pınar (2007). **Kültürlerarası Yeterlilik ve Korece Öğretimi**, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara.
- ATAY, Derin (2005). "Reflections on the Cultural Dimensions of Language Teaching", **Language and International Communication**, Vol.5 (3&4), pp. 222-236.
- AYDOĞAN, İsmail & ÇİLSAL, Zehra (2007). "Yabancı Dil Öğretmenlerinin Yetiştirilme Süreci (Türkiye ve Diğer Ülkeler)", **Sosyal Bilimler Enstitü Dergisi**, S.22, ss. 179-197.
- BYRAM, Michael (2000). "Assessing Intercultural Competence in Language Teaching", **Sprogforum**, Vol.6 (18), pp. 8-13.
- DOĞANÇAY-AKTUNA, Seran (2005). "Intercultural communication in English language teacher education", **ELT Journal**, Vol.59(2), pp. 99-107.
- GARRIDO, Cecilia, & ALVAREZ, Inma ('006). "Language teacher education for intercultural understanding", **European Journal of Teacher Education**, May 2006, Vol. 29 (2), pp. 163-179.
- GILLART; A., HAJI-KELLA, M., CASCAO GUEDES, M., RAYKOVA, A., SCHACHINGER, C., & TAYLOR, M. (2000). **Kültürlerarası Öğrenme**, Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı, İstanbul.
- GÖKMEN, M.Ertan (2005). "Yabancı Dil Öğretiminde Kültürlerarası İletişimsel Edinç", **Dil Dergisi**, Nisan – Mayıs – Haziran 2005, S.128, ss.69-78.
- GÜVENÇ, Bozkurt (1991). **İnsan ve Kültür**, Remzi Kitabevi, İstanbul.
- HOUSE, Juliane (2007). **Intercultural Language Use and Language Learning**, Springer, Netherlands.
- KAIKKONEN, Pauli (1997). "Learning a culture and a foreign language at school – aspects of intercultural learning", **Language Learning Journal**, March 1997, No. 15, pp. 47-51.
- KELLY, M., GRENFELL, M., ALLAN, R., KRIZA, C., & McEVAY, W. (2004). **European Profile for Language Teacher Education. A Frame of Reference**, University of Southampton, UK.
- KRAMSCH, Claire & SULLIVAN, Patricia (1996). "Appropriate Pedagogy", **ELT Journal**, Vol.50(3), pp. 199-212.
- LAZAR, Ildiko (2003). **Incorporating Intercultural Communicative Competence in Language Teacher Education**, Council of Europe Publishing, Kapfenberg.
- OZİL Şeyda (1991). "Dil ve Kültür", **Çağdaş Kültürümüz Olgular ve Sorunlar** içinde, Cem Yayınevi, İstanbul.
- <http://www.ingilish.com/kultur-aktarimi.htm>, "Devlet Okullarındaki Yabancı Dil Derslerinde Hedef Kültüre Ait Öğelerin Aktarımı", Şeyda OZİL (1999), Erişim tarihi, Eylül, 2008.
- RISAGER, Karen (2000). "The teacher's intercultural competence", **Sprogforum**, Vol.6 (18), pp.14-20.
- SERCU, Lies (2006). "The foreign language and intercultural competence teacher: the acquisition of a new professional identity", **Intercultural Education**, Vol.17(1), pp. 55-72.
- SOWDEN, Colin (2007). "Culture and the 'good teacher' in the English Language classroom", **ELT Journal**, 61(4), pp. 304-310.
- WILLEMS, Gerard M. (2002). **Language Teacher Education Policy Promoting Linguistic Diversity and Intercultural Communication**, Council of Europe, Strasbourg.
- http://www.yok.gov.tr/egitim/ogretmen/ingilizce_ogretmenligi.doc "İngilizce Öğretmenliği Lisans Programı", Yükseköğretim Kurulu, Erişim Tarihi, Eylül, 2008.

INTERCULTURALITY IN FOREIGN LANGUAGE TEACHER EDUCATION

İrem KIZILASLAN*

Abstract

The fact that the world we live in has turned into a global village implies that there is a growing need for understanding different forms of cross-cultural interaction. This development has extended and challenged the main objectives of foreign language education and shifted focus to the intercultural dimension. Teachers are now required to teach intercultural communicative competence. This paper on the one hand analyses how foreign language teacher education programs in some European universities prepare teacher trainees for their new professional identity. On the other, it examines to what extent current foreign language teacher education programs in Turkey address the needs of today's teachers, in particular in relation to the integration of intercultural dimension into language teaching and learning.

Key Words: Foreign language education, intercultural communicative competence, teacher development

---

* Dokuz Eylül University, Buca Faculty of Education, Department of Foreign Languages, English Language and Education Programme